

TỔNG QUAN NGÀNH HÀNG

DƯỢC LIỆU SƠN LA

Về Dự án GREAT

Dự án Thúc đẩy Bình đẳng giới thông qua Nâng cao Hiệu quả Kinh tế Sản xuất Nông nghiệp và Phát triển Du lịch (GREAT) giúp hỗ trợ tăng cường khả năng phục hồi của phụ nữ dân tộc thiểu số vùng Tây Bắc Việt Nam thông qua cải thiện điều kiện kinh tế và xã hội. GREAT hợp tác với khối doanh nghiệp, các bộ, ban, ngành và tổ chức xã hội dân sự để tạo cơ hội cho phụ nữ trong lĩnh vực nông nghiệp và du lịch. Dự án do Chính phủ Úc tài trợ và được thực hiện với sự hợp tác của Ủy ban Nhân dân tỉnh Sơn La và Lào Cai. GREAT bắt đầu được thực hiện từ năm 2017 và kéo dài 10 năm với tổng vốn đầu tư từ Chính phủ Úc là 67,4 triệu đô la Úc.

Cơ hội mới cho phát triển kinh tế và nâng cao quyền năng cho phụ nữ tỉnh Sơn La

Tỉnh Sơn La là nơi phân bố đa dạng các loài cây dược liệu, với hơn 560 loài đã được ghi nhận, trong đó có nhiều loại quý hiếm và có giá trị kinh tế cao như đương quy, giảo cổ lam và sa nhân tím. Địa hình và khí hậu đa dạng của tỉnh, từ các thung lũng trù phú đến những vùng núi cao, tạo điều kiện thuận lợi cho việc trồng và phát triển cây dược liệu. Lợi thế này càng được củng cố nhờ các chính sách hỗ trợ của tỉnh với mục tiêu mở rộng diện tích trồng dược liệu từ 1.200 ha năm 2024 lên 15.000 ha vào năm 2030. Bên cạnh đó, nhu cầu thị trường trong và ngoài nước đang tăng trưởng mạnh mẽ, đặc biệt là xu hướng ưu tiên các sản phẩm sức khỏe từ tự nhiên sau đại dịch COVID-19, đã mở ra triển vọng bứt phá cho ngành dược liệu của tỉnh.

Mặc dù sở hữu tiềm năng to lớn, ngành dược liệu tại Sơn La vẫn đang đối mặt với những thách thức không nhỏ. Trở ngại lớn nhất nằm ở việc thiếu hụt nguồn vốn đầu tư từ cả khu vực công và tư nhân. Điều này đã hạn chế việc áp dụng các tiêu chuẩn tiên tiến như GACP-WHO (Thực hành tốt Trồng trọt và Thu hái Dược liệu theo khuyến cáo của Tổ chức Y tế Thế giới) — một yếu tố then chốt để đảm bảo chất lượng đồng nhất khi tiếp cận các thị trường cao cấp. Hệ quả là hoạt động sản xuất vẫn còn manh mún, nhỏ lẻ, thiếu vắng các hợp tác xã quy mô và chuỗi cung ứng bền vững để cạnh tranh hiệu quả với hàng nhập khẩu. Tình trạng thiếu liên kết này cũng dẫn đến những hành vi khai thác không bền vững, điển hình là việc tận thu dược liệu tự nhiên quá mức, gây đe dọa đến các loài quý hiếm và sự phát triển lâu dài của toàn ngành. Chính vì vậy, việc giải quyết những lỗ hổng này là nhiệm vụ cấp thiết để xây dựng một ngành dược liệu vững mạnh, đóng góp vào sự tăng trưởng kinh tế của Sơn

La và hình thành một thị trường thương mại bền vững, có khả năng thích ứng cao.

Quan trọng hơn hết, việc canh tác cây dược liệu còn mở ra cơ hội để nâng cao vị thế kinh tế cho phụ nữ, đặc biệt là phụ nữ dân tộc thiểu số. Họ chính là lực lượng nòng cốt trong ngành này khi đảm đương vai trò chủ đạo từ khâu thu hái đến tiếp thị sản phẩm. Tham gia tích cực vào chuỗi giá trị dược liệu có thể giúp thu nhập của phụ nữ tăng trưởng vượt bậc, ước tính cao hơn nhiều so với các loại cây trồng truyền thống như ngô hay chè. Đây cũng là cơ hội để họ trau dồi kỹ năng canh tác, quản lý tài chính và tiếp thị, từ đó trở nên tự chủ hơn. Minh chứng là khi đảm nhận vai trò lãnh đạo trong các hợp tác xã, phụ nữ không chỉ tự tin hơn mà còn có tiếng nói quyết định đối với các vấn đề quan trọng trong gia đình, từ việc đầu tư kinh doanh đến việc học hành của con cái.

DỰ ÁN GREAT VÀ NGÀNH HÀNG DƯỢC LIỆU TẠI SƠN LA

Bài học từ GREAT 1

Từ những kinh nghiệm thực tiễn trong quá trình triển khai các dự án dược liệu ở Giai đoạn 1, Dự án đã rút ra các bài học kinh nghiệm then chốt sau:

Chất lượng cuối cùng của sản phẩm dược liệu phụ thuộc rất lớn vào tiêu chuẩn của nguồn giống đầu vào.

Một ngành hàng khó có thể phát triển bền vững nếu sản xuất còn manh mún, chất lượng không đồng đều và cam kết từ phía người mua lỏng lẻo. Để thu hút đầu tư tư nhân, điều quan trọng là phải thiết lập một hệ thống bài bản và quy củ hơn.

Việc kết hợp canh tác giữa cây ngắn ngày và cây lâu năm giúp người sản xuất có nguồn thu nhập sớm từ các vụ thu hoạch ngắn hạn, tạo nguồn lực tài chính để duy trì trước khi các loại cây có giá trị cao hơn đủ thời gian trưởng thành.

Một quan hệ hợp tác hiệu quả và suôn sẻ đòi hỏi việc lựa chọn đúng đối tác có nhu cầu thực tế và cam kết rõ ràng. Việc xác định cụ thể quyền lợi, nghĩa vụ và trách nhiệm của tất cả các bên ngay từ đầu là điều kiện tiên quyết cho sự thành công.

Việc khuyến khích và nâng cao vai trò của phụ nữ, đồng thời tạo điều kiện để họ tham gia sâu vào tất cả các khâu của chuỗi giá trị — từ trồng trọt, chế biến đến tiêu thụ — không chỉ giúp ổn định thu nhập mà còn nâng cao vị thế của họ trong cộng đồng.

Tiếp tục hành trình: Những bước đi tiếp theo

Với kiến thức sẵn có về hệ thống thị trường dược liệu, GREAT đang tiếp tục hợp tác với các cơ quan quản lý tại tỉnh Sơn La cùng các đối tác khác để hỗ trợ sự phát triển bao trùm của ngành. Cụ thể, dự án đang tập trung vào ba hoạt động sau:

Nâng cao năng lực cho các tổ hợp tác và hợp tác xã trong sản xuất, canh tác và thu hái dược liệu theo tiêu chuẩn GACP-WHO

Các hoạt động này bao gồm khảo sát và lựa chọn các vùng trồng mới, tập huấn kỹ thuật canh tác và thu hoạch, cũng như đầu tư vào hạ tầng kỹ thuật mới—tất cả đều tuân thủ tiêu chuẩn GACP-WHO. Mục tiêu cuối cùng của dự án là đạt được chứng nhận GACP-WHO cho 35 ha diện tích canh tác, nhằm đảm bảo nguồn cung dược liệu bền vững với chất lượng cao nhất.

Nâng cao năng lực quản lý và điều phối cho các hợp tác xã, bao gồm việc giám sát các khâu từ sản xuất, thu mua, sơ chế cho đến cung ứng cây giống

Các hoạt động này bao gồm việc hỗ trợ các hợp tác xã trong công tác giám sát sản xuất, xây dựng cơ sở thí điểm sản xuất giống và sơ chế dược liệu quy mô 1 ha, đồng thời nâng cao kỹ năng quản trị kinh doanh và năng lực sơ chế cho các đơn vị này.

Tài liệu hóa và tổ chức các hội thảo nhằm nhân rộng mô hình sản xuất cây dược liệu

Hoạt động này tạo điều kiện cho các bên liên quan tiếp cận thông tin và học hỏi kinh nghiệm về mô hình liên kết sản xuất và tiêu thụ cây dược liệu.

ĐỐI TÁC

GREAT đang hợp tác với Công ty VietRAP Sơn La cùng các doanh nghiệp khác để phát triển mạnh mẽ ngành hàng dược liệu.

Với vai trò là đối tác đồng hành chính về kỹ thuật, VietRAP Sơn La sẽ:

1 Cung cấp cây giống dược liệu chất lượng cùng các vật tư thiết yếu khác cho nông dân.

2 Cam kết thu mua toàn bộ sản lượng cây dược liệu từ các hợp tác xã.

3 Hợp tác chặt chẽ với các hợp tác xã để xây dựng cơ sở chế biến và kho lưu trữ trên diện tích đất đóng góp của họ.

4 Hỗ trợ chuyển giao các quy trình kỹ thuật tối ưu về canh tác, thu hái, sơ chế và bảo quản từ các đơn vị chuyên gia.

5 Quản lý tiểu dự án và báo cáo tiến độ.

CÁC KẾT QUẢ KỲ VỌNG CHÍNH

300 nông dân được nâng cao năng lực kỹ thuật trong sản xuất dược liệu

Tăng 15% tỷ lệ phụ nữ tham gia vào quyết định chi tiêu trong gia đình

Phát triển vùng trồng dược liệu với tổng diện tích 59 ha, trong đó có 35 ha đạt chứng nhận GACP-WHO

105 hộ nông dân gia tăng thu nhập từ trồng cây dược liệu

Tăng 10% tỷ lệ phụ nữ nhận được sự chia sẻ công việc từ chồng hoặc các thành viên nam trong gia đình

Môi trường và biến đổi khí hậu

Các rủi ro môi trường liên quan đến sản xuất dược liệu bền vững sẽ được giảm thiểu thông qua việc quy hoạch vùng trồng bài bản, cùng các kỹ thuật canh tác, thu hái và chế biến nhằm kiểm soát và giảm thiểu dấu chân sinh thái. Quá trình này bao gồm việc áp dụng các phương thức canh tác thân thiện với môi trường để bảo vệ đất, nguồn nước và đa dạng sinh học. Điểm mấu chốt là ngành dược liệu cần chủ động cắt giảm sử dụng phân bón hóa học và thuốc bảo vệ thực vật, ưu tiên thay thế bằng các phương pháp hữu cơ. Bên cạnh đó, các hệ thống xử lý chất thải sẽ được triển khai trong mọi hoạt động sản xuất nhằm ngăn ngừa ô nhiễm và bảo vệ hệ sinh thái địa phương.

Chi tiết liên hệ

Để biết thêm thông tin về hoạt động của Dự án trong ngành hàng dược liệu, vui lòng liên hệ:

(Ông) Hoàng Thanh Hải
Quản lý Hợp phần Nông nghiệp
Dự án GREAT

📍 Tầng 7, tòa nhà Vinapaco, 142 Đội Cấn, Ngọc Hà, Hà Nội
✉ hai.hoang@aus4equalityvn.org
☎ 024 3211 5225 | 0905199523

GREAT